

Informace ze zdravotnictví Ústeckého kraje

Ústavu zdravotnických informací a statistiky
České republiky

Hradec Králové
15.9.2010

3

Tuberkulóza a respirační nemoci - činnost oboru v Ústeckém kraji v roce 2009

*Tuberculosis and Diseases of the Respiratory System - Activity in Branch
in the Ústecký Region in 2009*

Souhrn

Informace ze zdravotnictví kraje o činnosti oboru tuberkulózy a respiračních nemocí v Ústeckém kraji v roce 2009 obsahuje údaje o ambulantní péči v členění podle druhu zdravotnického zařízení a podle území z oblasti personálního zajištění, činnosti a o dispenzarizovaných osobách pro vybrané diagnózy. Je doplněna také základními ukazateli lůžkové péče v nemocnicích a léčebnách TBC a respiračních nemocí.

Summary

Information on health service activity in the branch of tuberculosis and diseases of the respiratory system in the Ústecký region in 2009 contains data about out-patient care by type of establishment and by districts of the region, data about personnel capacity, activity and about patients followed up for selected diagnoses. It is supplemented by basic indicators on in-patient care in hospitals and institutes for TB and respiratory diseases.

Podkladem pro zpracování dat byly výkazy A(MZ)1-01 vyplněné ambulantními odděleními (pracovišti) oboru tuberkulózy a respiračních nemocí (TRN) a výkazy o lůžkovém fondu zdravotnického zařízení a jeho využití L(MZ)1-02. Výkazy jsou součástí Programu statistických zjišťování v ČR na příslušný rok. Formuláře výkazů a pokyny pro jejich vyplnění jsou vystaveny na internetu www.uzis.cz. Údaje pro výpočty relací na obyvatelstvo byly získány z materiálů ČSÚ.

Ambulantní péče v oboru TRN byla zajištěna 25 pracovišti, nejvíce lékaři specialisty, a to na 13 pracovištích s 59 % lékařů z celkového počtu lékařů. S tím souvisí i nejvyšší podíl vyšetření 52 % z celkového počtu vyšetření. Od roku 2008 se na výkazech A(MZ)1-01 sledují pracovníci také jako průměrný roční přepočtený počet (včetně smluvních pracovníků), který výstižněji charakterizuje kapacitní zajištění jednotlivých ambulancí. V těchto zdravotnických zařízeních pracovalo 25,76 lékařů a 47,67 zdravotnických pracovníků nelékařů s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu (ZPBD). V přepočtu na 100 tisíc obyvatel bylo v kraji 3,1 lékařů (ČR 3,3), na jednoho lékaře tohoto oboru připadlo v kraji 32 461 obyvatel (ČR 30 425).

V ordinacích TRN bylo provedeno 174 337 ošetření - vyšetření (dále jen ošetření), přičemž v průměru na jednoho lékaře připadlo 6 768 ošetření (ČR 5 525). Zatímco republikový průměr se v posledních třech letech téměř nezměnil, v roce 2009 došlo k poklesu tohoto ukazatele v kraji i ČR. Z důvodu porovnání jsou u vývojových grafů relace počítány na přepočtený počet lékařů včetně smluvních.

Největší objem péče byl, stejně jako v minulých letech, věnován dispenzarizovaným osobám. V roce 2009 bylo pod stálým lékařským dohledem 51 084 osob (z toho 45 % tvořil podíl žen). V přepočtu na 10 tisíc obyvatel byl celkový počet dispenzarizovaných v kraji 611 v ČR pak 535. Nejčastější příčinou dispenzarizace (přes 53 %) byla chronická obstrukční plicní nemoc (CHOPN). V přepočtu na 10 tisíc obyvatel bylo v kraji léčeno 327 pacientů (ČR 242), nejvíce v okrese Louny (715) a Chomutov (525). Na doporučení odborné společnosti upozorňujeme, že na statistickém formuláři ročního výkazu je uvedeno stadium 0-rizikové, které je považováno za chronickou bronchitidu (diagnóza MKN-10 J41.0–8).

Další nejčastější příčinou dispenzarizace na odděleních TRN v kraji bylo astma bronchiale, které postihovalo 4 961 mužů a 7 597 žen. Nejvíce osob s tímto onemocněním v přepočtu na 10 tisíc obyvatel se nacházelo v okrese Litoměřice (290). Pro toto onemocnění bylo dispenzarizováno 485 dětí a mladistvých (celkem 241 chlapců a 244 dívek do 19 let). U astma bronchiale se rovněž rozlišují stupně onemocnění: stupeň 1-intermitentní (25 % postižených), stupeň 2-lehké perzistující (41 %), stupeň 3-středně těžké perzistující (27 %), stupeň 4-těžké perzistující (7 %). Počet ostatních sledovaných dispenzarizovaných onemocnění zůstává na úrovni minulých let.

Ambulantní zařízení TRN evidovala celkem 7 367 osob se zvýšeným rizikem onemocnění tuberkulózou nebo jinou mykobakterií. Dále byly sledovány osoby se zvýšeným rizikem onemocnění plicní rakovinou, tzn. kuřáci s vysokým konzumem cigaret, osoby s dysplastickými buňkami ve sputu a osoby s profesionální expozicí kancerogenů celkem 18 725 osob, tj. mírný pokles o 1 % oproti minulému roku. Srovnání mezi okresy je však pouze orientační, protože některá zařízení jejich počty nevykazují.

Na pracovištích TRN byly vedle dispenzarizace prováděny tuberkulínové testy a očkování proti tuberkulóze (BCG vakcinace). Údaje byly za rok 2009 výrazně ovlivněny ukončením dosud povinného přeočkování proti tuberkulóze u 11letých dětí. Počty u obou zmíněných údajů poklesly v roce 2009 více než o 50 % oproti roku 2008, stejně jako v ČR. Pracovníci TRN uskutečnili za sledovaný rok 2 423 očkovaní BCG vakcínou. Nejpočetnější skupinou očkovaných v roce 2009 byli děti ve stáří 11 let (71 %), dále následovaly děti ve stáří 2let (17 %), novorozenci (8 %) a ostatní osoby (4 %).

Lůžková péče v oboru TRN byla pacientům k dispozici na 3 nemocničních odděleních se 158 lůžky. Na odděleních pracovalo k 31.12.2009 celkem vč. smluvních úvazků 7,73 lékařů a 41,20 ZPBD. Hospitalizováno bylo celkem 3 186 pacientů. Průměrná ošetrovací doba v nemocnicích kraje i republiky mírně poklesla, činila 8,4 dnů (ČR 9,1 dnů) a využití lůžek 169,2 dne (ČR 233,4).

Značky v tabulkách

- Ležatá čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval
- Ležatý křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů

Zpracovala: Ing. Drahokoupilová L.
ÚZIS ČR, Regionální pracoviště Hradec Králové
Habrmanova 19/1, 500 02 Hradec Králové
tel.: 495 058 321, fax: 495 058 322
e-mail: drahokoupilová@uzis.cz
<http://www.uzis.cz>

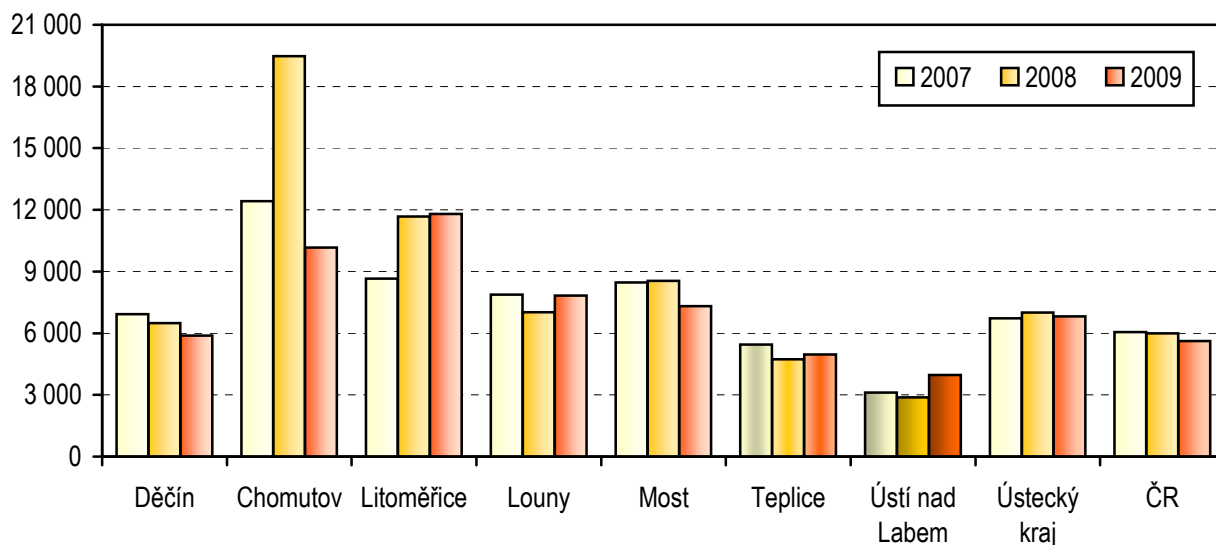
Personální zajištění a počet ošetření - vyšetření v ambulantní péči dle druhu zdravotnických zařízení a dle území

Ukazatel	Počet ZZ a pracovišť	Počet pracovníků ¹⁾			Počet ošetření - vyšetření			
		lékařů	skladba lékařů v %	ZPBD ²⁾	celkem	z toho očkování BCG	struktura ošetření v %	na 1 lékaře
dle poskytovatele péče								
Ambulantní část lůžkových ZZ	8	7,96	30,90	20,45	46 574	290	26,71	5 851,0
Samostatné ordinace lékařů specialistů	13	15,15	58,81	23,05	90 923	1 690	52,15	6 001,5
Ostatní ambulantní ZZ	4	2,65	10,29	4,17	36 840	443	21,13	13 901,9
Ústecký kraj	25	25,76	100,00	47,67	174 337	2 423	100,00	6 767,7
dle území (okresu)								
Děčín	3	4,00	15,53	6,50	23 535	1 260	13,50	5 883,8
Chomutov	3	1,41	5,47	4,00	14 339	70	8,22	10 169,5
Litoměřice	5	4,45	17,27	9,62	50 172	286	28,78	11 274,6
Louny	3	2,40	9,32	4,80	18 788	346	10,78	7 828,3
Most	4	2,80	10,87	5,30	20 491	79	11,75	7 318,2
Teplice	2	4,50	17,47	5,50	22 373	349	12,83	4 971,8
Ústí nad Labem	5	6,20	24,07	11,95	24 639	33	14,13	3 974,0
Ústecký kraj	25	25,76	100,00	47,67	174 337	2 423	100,00	6 767,7
Česká republika	307	345,33	x	595,63	1 907 944	54 373	x	5 525,0

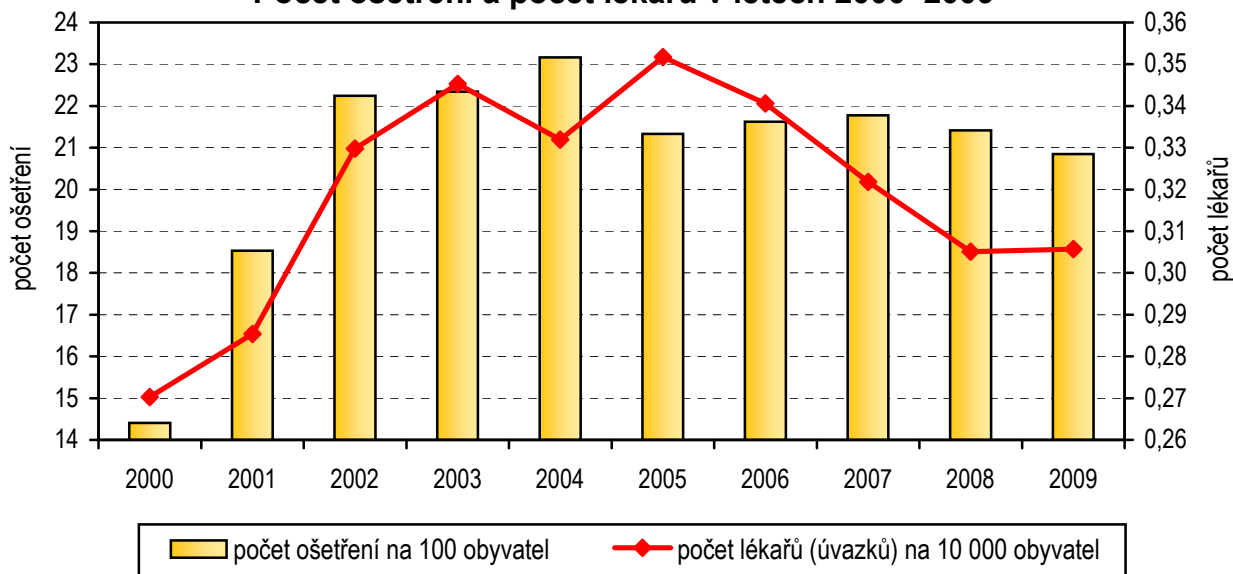
¹⁾ Průměrný roční přepočtený počet pracovníků včetně smluvních - zdroj ročního výkazu A (MZ)1-01

²⁾ ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu dle zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních § 5–§ 21

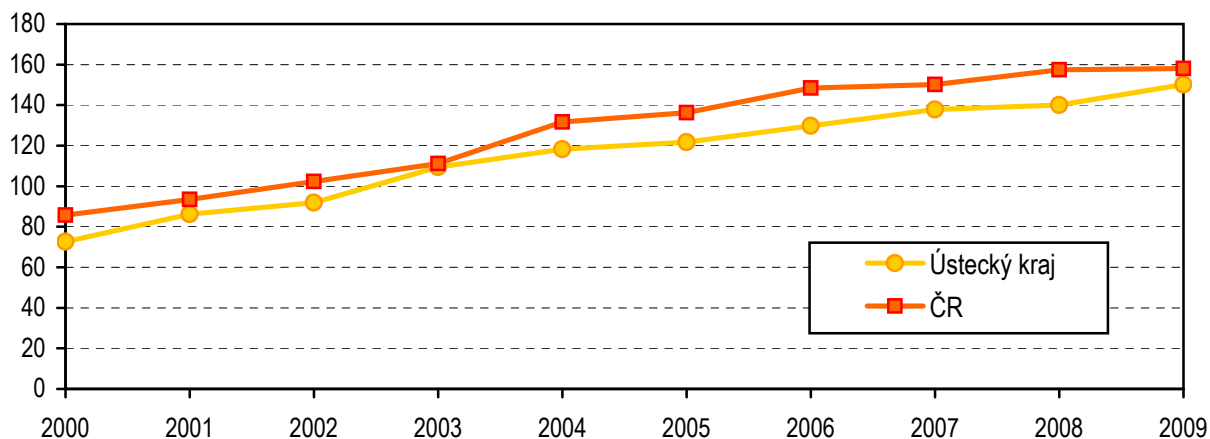
Počet ošetření - vyšetření na lékaře v letech 2007–2009

Počet ošetření a počet lékařů v letech 2000–2009

Počet dispenzarizovaných pacientů pro astma bronchiální na 10 000 obyvatel v letech 2000–2009

Osoby dispenzarizované pro netuberkulózní onemocnění

Onemocnění (diagnóza MKN-10)	Počet dispenzarizovaných osob						
	kraj						ČR na 10 tis. obyvatel
	celkem	z toho				na 10 tis. obyvatel	
		ženy	děti (0–19 let)	nově přijatí ¹⁾ muži	nově přijaté ¹⁾ ženy		
Zhoubné novotvary DÚ ověřené cytologicky nebo histologicky (C33, C34.0–9, C39.9)	1 438	482	-	249	107	17,20	16,01
Neověřené zhoubné novotvary DÚ	186	78	-	31	25	2,22	1,75
Nezhoubné novotvary DÚ (D14.2–4, D19.0)	337	163	1	33	34	4,03	3,74
Zánětlivá onemocnění plic (J12–J18, J85.0–2)	4 772	2 059	164	533	477	57,07	45,74
CHOPN (chronická bronchitis, emfyzém) (J41.0–8, J42, J43.0–9, J44.0–9)	27 321	10 807	115	1 063	1 049	326,73	241,99
stadium 0 - rizikové	9 950	3 008	85	220	239	118,99	51,71
stadium 1 - lehké	6 145	2 745	27	299	296	73,49	58,36
stadium 2 - střední	6 865	3 071	2	353	332	82,10	73,81
stadium 3 - těžké	3 213	1 464	1	144	141	38,42	42,02
stadium 4 - velmi těžké	1 148	519	-	47	41	13,73	16,09
Astma bronchiale (J45.1–9, J46)	12 558	7 597	485	677	799	150,18	158,07
stupeň 1 - intermitentní	3 121	1 932	138	194	258	37,32	39,59
stupeň 2 - lehké perzistující	5 105	3 089	197	244	302	61,05	57,16
stupeň 3 - středně těžké perzistující	3 445	2 024	141	212	203	41,20	48,81
stupeň 4 - těžké perzistující	887	552	9	27	36	10,61	12,51
Bronchiektázie (J47)	266	120	3	16	13	3,18	4,73
Sarkoidóza (D86.0,2)	481	322	-	19	18	5,75	8,34
Pneumokoniózy (J60–J66)	362	68	-	11	2	4,33	12,09
Difuzní plicní fibrózy a alergická alveolitis (J67.0–9, J84.0–9)	307	156	-	21	18	3,67	6,75
Nenádor.onemocnění pohrudnice (J86–J94)	542	189	2	66	38	6,48	7,82
Nemoci plicního oběhu a následky oběhových změn (I26–I28)	353	154	-	39	43	4,22	7,94
Jiná netuberkulózní onemocnění DÚ se závažným průběhem (J68–J80, J96.0–9, J98.0,4,6–9)	2 161	920	-	122	91	25,84	20,15
Celkem	51 084	23 115	770	2 880	2 714	610,91	535,11

¹⁾ Nově zjištěná onemocnění (poprvé v životě pacienta)

Osoby se zvýšeným rizikem onemocnění tuberkulózou a plicní rakovinou dle území

Území, okres	Osoby se zvýšeným rizikem onemocnění tuberkulózou				Osoby s vyšším rizikem onemocnění plicní rakovinou ³⁾
	skupina R1 ¹⁾		skupina R2 ²⁾		
	celkem	z toho děti (0–19 let)	celkem	z toho děti (0–19 let)	
Děčín	381	2	242	31	5 268
Chomutov	9	-	197	23	3 255
Litoměřice	428	2	462	34	756
Louny	273	-	1 722	45	3 023
Most	93	-	357	2	3 076
Teplice	177	3	1 920	284	2 216
Ústí nad Labem	315	5	791	50	1 131
Ústecký kraj	1 676	12	5 691	469	18 725
ČR	28 282	240	27 097	3 112	129 953

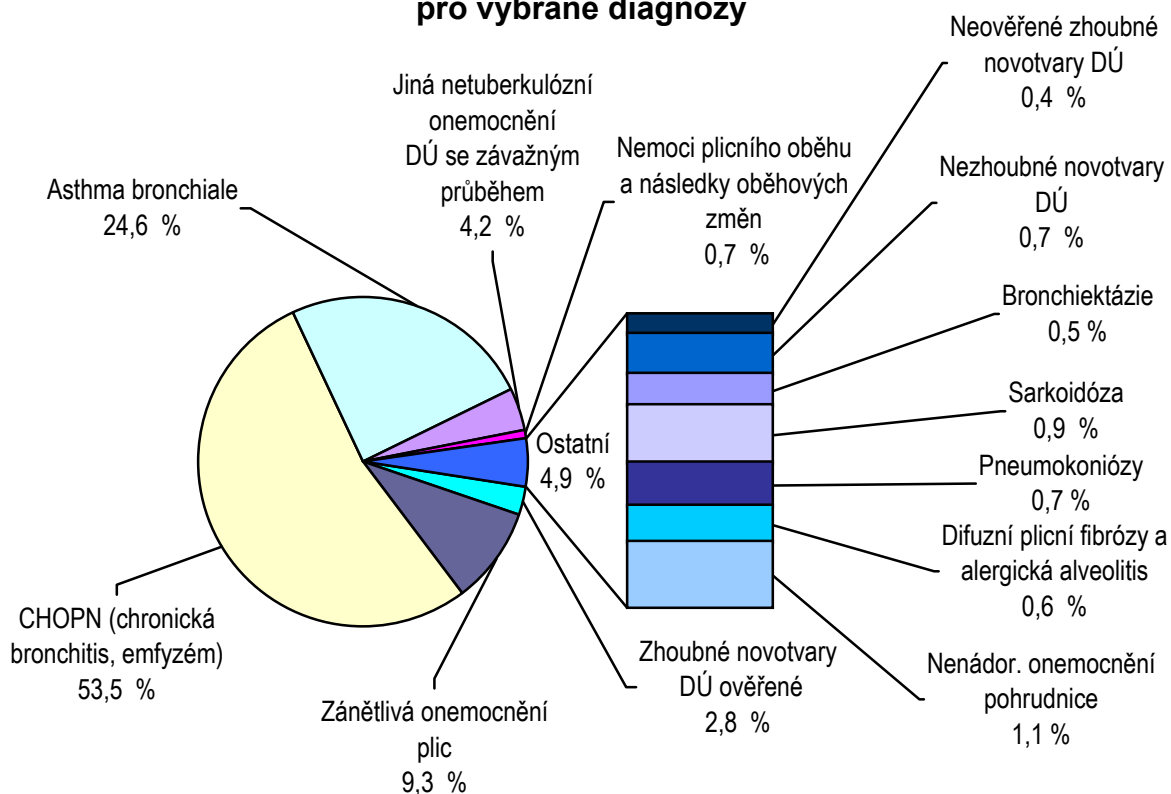
¹⁾ Skupina R1 - do této skupiny přeřazují osoby ze skupiny P II (resp. přeřazené z P I tj. osoby léčené pro tuberkulózu nebo mykobakteriálu dýchacího ústrojí), nebo M II (resp. přeřazené z M I tj. osoby léčené pro tuberkulózu nebo mykobakteriálu mimo dýchacího ústrojí) jestliže :

- a) mají závažné přidružené nemoci,
- b) mají závažné přidružené podmínky,
- c) mají rozsáhlé zbytkové změny po léčení tuberkulózy nebo jiné mykobakteriály.

²⁾ Skupina R2 - do této skupiny se zařazují osoby v kontaktu s bakteriologicky ověřenou tuberkulózou nebo jinou mykobakteriálou

³⁾ Osoby s dysplastickými buňkami ve sputu, osoby s profesionální expozicí kancerogenů a kuřáci s vysokým konzumem cigaret

Struktura dispenzarizovaných pacientů pro vybrané diagnózy

Využívání lůžkového fondu plicních oddělení nemocnic a odborných léčebných ústavů (OLÚ) a zatížení zdravotnických pracovníků

Ukazatel	Nemocnice		OLÚ	
	kraj	ČR	kraj	ČR
Počet oddělení	3	43	-	13
Počet pracovníků ¹⁾				
lékaři	7,73	211,26	-	40,55
ZPBD ²⁾ celkem	41,20	550,76	-	202,54
Průměrný počet stanovených lůžek	158,00	1 553,82	-	813,57
Průměrný denní stav obsazených lůžek				
celkem	73,2	993,6	-	613,0
na 1 lékaře	7,6	4,7	-	15,0
Počet lékařů na 100 lůžek	4,89	13,60	-	5,13
Počet ZPBD ²⁾ na 100 lůžek	26,08	35,46	-	25,61
Počet hospitalizovaných	3 186	39 898	-	5 470
Nemocniční letalita	75,9	76,6	-	89,7
Využití lůžek ve dnech	169,2	233,4	-	275,0
Průměrná ošetrovací doba	8,4	9,1	-	40,9
Prostoj lůžek ³⁾	2,1	2,7	-	8,7

¹⁾ Součet úvazků včetně smluvních k 31.12.

²⁾ ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu § 5–§ 21 zákona č. 96/2004 Sb.

³⁾ Ve dnech na 1 hospitalizovaného z lůžek schopných provozu

Seznam nemocnic s oddělením TRN v kraji:

KZ,a.s.,Masarykova nemocnice Ústí nad Labem, o.z.

KZ,a.s.,Nemocnice Most, o.z.

KZ,a.s.,Nemocnice Chomutov, o.z.